

Η εξέλιξη των εμπορικών
συναλλαγών στη μεταπολεμική
περίοδο

Η Διάσκεψη του Bretton Woods (1944) έπαιξε τον πιο καθοριστικό ρόλο, τόσο στο μεταπολεμικό εμπορικό καθεστώς που δημιουργήθηκε όσο και στην εξέλιξη των εμπορικών συναλλαγών. Το ερώτημα που τέθηκε ήταν το εξής: Θα πρέπει οι ροές εμπορίου να φιλελευθεροποιηθούν; Επωφελούνται ή όχι τα κράτη από το ελεύθερο εμπόριο; Ακόμα και εάν ωφελούνται, ποια κράτη ωφελούνται περισσότερο;

Από αυτές τις ερωτήσεις μπορούμε να καταλάβουμε τελικά πως το ζήτημα της φιλελευθεροποίησης του εμπορίου δεν ήταν αποκλειστικά οικονομικό ζήτημα. Στην ουσία έκρυβε πολλά στοιχεία τα οποία μπορούν καλύτερα να ερμηνευτούν υπό το πρίσμα της Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας.

Οι ΗΠΑ, εξαιτίας της βιομηχανικής υπεροχής τους έναντι των άλλων, επεδίωκαν την εξάλειψη των φραγμών στις ροές εμπορίου, κυρίως των βιομηχανικών προϊόντων.

Από την άλλη πλευρά, οι Βρετανοί, έστω και εάν οι αρχές του ελεύθερου εμπορίου ήταν μέρος της ιδεολογικής τους ταυτότητας, δεν ήθελαν με κανένα τρόπο να χάσουν στο διαπραγματευτικό παιχνίδι.

Παρ' όλες τις αντικρουόμενες απόψεις, όλες οι πλευρές συμφώνησαν στην αποδοχή της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ)

Η ΓΣΔΕ παρείχε τους κανόνες για τη διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου από το 1948 έως το 1994, όταν και συμφωνήθηκε η δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

Η ΓΣΔΕ δημιουργήθηκε με κύριο στόχο την αύξηση των εμπορικών ροών παγκόσμια, δημιουργώντας το πλαίσιο για τη δημιουργία ενός πιο ελεύθερου και πιο δίκαιου εμπορικού συστήματος μέσω της σταδιακής εξάλειψης των εμποδίων που το παρακωλύουν.

Ωστόσο, η αρχική πρόθεση των συμμετεχόντων στις διαπραγματεύσεις του Bretton Woods ήταν μάλλον να δώσουν τη δυνατότητα να δημιουργηθεί ένας οργανισμός ο οποίος θα ήταν υπεύθυνος για το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα και ο οποίος στην ουσία θα ερχόταν να προστεθεί στους υπόλοιπους δύο οργανισμούς που είχαν δημιουργηθεί εκείνη την περίοδο, την Παγκόσμια Τράπεζα, που ήταν υπεύθυνη για την ανοικοδόμηση των οικονομιών που είχαν καταστραφεί από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) για τη διακυβέρνηση του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

Οι αρχικές δασμολογικές και εμπορικές συμφωνίες που συμφωνήθηκαν από τα 23 πρώτα ιδρυτικά μέλη περιλάμβαναν μια δέσμη εμπορικών κανόνων και 45.000 δασμολογικές παραχωρήσεις, που επηρέαζαν περίπου το ένα πέμπτο του παγκόσμιου εμπορίου, συνολικής αξίας 10 δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Αυτές οι πρώτες δασμολογικές παραχωρήσεις τέθηκαν σε ισχύ στις 30 Οκτωβρίου 1949 μέσω ενός πρωτοκόλλου προσωρινής δήλωσης.

Μία από τις διατάξεις της ΓΣΔΕ υποχρέωνε τα πρώτα 23 κράτη-μέλη να δεχτούν κάποιους από τους εμπορικούς κανόνες του σχεδίου. Όμως αυτή η αποδοχή θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί όσο πιο γρήγορα γινόταν στη βάση του εθελοντικού χαρακτήρα της συμφωνίας, έτσι ώστε να προστατευτεί η αξία των δασμολογικών παραχωρήσεων που είχαν συμφωνηθεί.

Στην ουσία, η ΓΣΔΕ παρέμεινε, έπειτα και από την απόρριψη του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου από την αμερικανική Γερουσία, μέχρι και το 1995, την ημερομηνία ίδρυσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) – η μόνη πολυμερής πράξη που καθόριζε το πλαίσιο αρχών και κανόνων του διεθνούς εμπορίου.

Η επιτυχία της ΓΣΔΕ για πάνω από 47 χρόνια στην προώθηση και την απελευθέρωση μεγάλου μέρους του παγκόσμιου εμπορίου είναι αναμφισβήτητη.

Οι εισαγωγικοί δασμοί μειώθηκαν σημαντικά και στις ανερχόμενες μεγάλες οικονομίες, όπως στην Κίνα, από 19,8% το 1996 σε 4,7% το 2012. Την ίδια περίοδο, η μείωση στην Ινδία ήταν από 20,1% σε 7,0% και στη Βραζιλία από 13,8% σε 10,0%.

Οι συνεχείς μειώσεις των δασμών συνέβαλαν ώστε να κρατηθεί σε πολύ υψηλά ποσοστά η αύξηση του παγκόσμιου εμπορίου κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950 και του 1960 – περίπου 8% ετησίως κατά μέσο όρο.

Όμως, εξαιτίας του εθελοντικού χαρακτήρα των συμφωνιών, η ΓΣΔΕ, ενώ αποδείχτηκε πάρα πολύ πετυχημένη σχετικά με την απελευθέρωση του εμπορίου και την ενδυνάμωση των εμπορικών διαπραγματεύσεων, ήταν μάλλον ένα διαπραγματευτικό φόρουμ με περιορισμένη εξουσία και αρμοδιότητες παρά ένας οργανισμός ο οποίος θα μπορούσε κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις να θεσπίσει κανόνες εμπορίου. Επιπλέον, η ΓΣΔΕ δεν είχε ούτε την αρμοδιότητα να ασχοληθεί με σημαντικές πτυχές του εμπορίου όπως με τις τελωνειακές ενώσεις και τις άλλες προτιμησιακές εμπορικές διευθετήσεις ενώ δεν είχε αρμοδιότητες και μηχανισμούς επίλυσης των εμπορικών διαφορών που προέκυπταν ανάμεσα στα κράτη

Παρ' όλα τα μειονεκτήματα και το περιορισμένο πεδίο δράσης της, η ΓΣΔΕ συνεισέφερε πραγματικά στην εξάλειψη των φραγμών που είχαν επιβληθεί στο διεθνές εμπόριο όλες τις προηγούμενες δεκαετίες και μέσω αυτής της συμφωνίας πραγματοποιήθηκε το πρώτο βήμα για την καθιέρωση σημαντικών κανόνων στο διεθνές εμπόριο, οι οποίοι περιόρισαν την πιθανότητα δημιουργίας εμπορικών διενέξεων ανάμεσα στα κράτη.

Μέσω της ΓΣΔΕ προωθήθηκε και εξασφαλίστηκε η απελευθέρωση μεγάλης μερίδας του διεθνούς εμπορίου. Επίσης, οι συνεχείς μειώσεις των δασμών, εξαιτίας της εφαρμογής της ΓΣΔΕ, συνέβαλαν στη δημιουργία υψηλών ποσοστών αύξησης του παγκόσμιου εμπορίου κατά τις δεκαετίες του 1950 και του 1960. Η δυναμική της απελευθέρωσης του εμπορίου συνέβαλε στο να εξασφαλιστεί ότι η ανάπτυξη του εμπορίου θα βοηθούσε άμεσα στην αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ.

Έτσι, το πολυμερές εμπορικό σύστημα αναγνωρίστηκε ως άγκυρα για την ανάπτυξη και ως ένα μέσο των οικονομικών και εμπορικών μεταρρυθμίσεων.

Όμως, τις αμέσως επόμενες δεκαετίες, η επιτυχία της ΓΣΔΕ για τη μείωση των τιμών σε τόσο χαμηλό επίπεδο, σε συνδυασμό με τις συνθήκες οικονομικής ύφεσης, που εμφανίστηκαν τη δεκαετία του 1970 και στις αρχές της δεκαετίας του 1980, οδήγησε τις κυβερνήσεις να επινοήσουν άλλες μορφές προστασίας (υψώνοντας μη δασμολογικούς φραγμούς). Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και η ύφεση της παγκόσμιας οικονομίας οδήγησαν τις κυβερνήσεις στη Δυτική Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική να επιδιώξουν διμερείς συμφωνίες με τους ανταγωνιστές για τη διατήρηση των κεκτημένων τους στο εμπόριο γεωργικών προϊόντων.

Όλες οι παραπάνω συνθήκες υποβάθμισαν τη σημασία, την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα της ΓΣΔΕ.

Το θεσμικό πλαίσιο του εμπορικού συστήματος

Η ΓΣΔΕ επικυρώθηκε από 23 κράτη το 1947, και προέβλεπε ότι τα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας θα εφάρμοζαν συγκεκριμένους, συμφωνημένους κανόνες για το ελεύθερο εμπόριο και τους δασμούς.

Η ΓΣΔΕ ρύθμιζε για σχεδόν 50 χρόνια το διεθνές εμπόριο, έως ότου οι προσδοκίες για τη δημιουργία ενός Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου πραγματοποιήθηκαν με τη σύστασή του το 1995.

Η πρώτη προσπάθεια για τη δημιουργία ενός Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου (ΔΟΕ), όπως προβλεπόταν από τη Χάρτα της Αβάνας, που υπεγράφη τον Μάρτιο του 1948, και ο οποίος θα αντικαθιστούσε την προσωρινή ΓΣΔΕ, δεν στέφθηκε με επιτυχία. Το αμερικανικό Κογκρέσο δεν επικύρωσε τη Χάρτα της Αβάνας, ο ΔΟΕ δεν ιδρύθηκε, και έτσι η ΓΣΔΕ, αν και προσωρινού χαρακτήρα συμφωνία, ρύθμιζε το διεθνές εμπόριο μεταπολεμικά.

Από το 1947, έχουν ολοκληρωθεί οκτώ γύροι διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ, ενώ ο ένατος ξεκίνησε το 2001.

Αρχικά, οι διαπραγματεύσεις ήταν διμερείς, όπου τα κράτη χωρίζονταν σε δύο ομάδες κατά προϊόν (αγοραστές - πωλητές).

Η συμφωνία που προέκυπτε απ' αυτές τις διαπραγματεύσεις επεκτεινόταν και στα υπόλοιπα κράτη, με βάση την αρχή τού «πλέον ευνοούμενου κράτους».

Στη συνέχεια, όμως, καθώς τα εμπορικά ζητήματα γίνονταν πιο πολύπλοκα και οι χώρες αυξάνονταν, οι διαπραγματεύσεις έγιναν πολυμερείς. Έτσι, τα εμπλεκόμενα κράτη σ' ένα ζήτημα προχωρούσαν σε μεταξύ τους διαπραγματεύσεις συμφωνώντας σε μια συμβιβαστική πρόταση, η οποία στη συνέχεια έκανε τον γύρο όλων των κρατών-μελών.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, οι διαπραγματεύσεις αυτές χαρακτηρίζονταν ως «γύροι»:

- Γύρος της Γενεύης (1947, στη Γενεύη – αρχικός γύρος),
- Γύρος του Ανεσί (1949, στο Annecy της Γαλλίας),
- Γύρος Τορκάι (1950-51, στο Torquay της Μ. Βρετανίας),
- Γύρος της Γενεύης (1955-56, στη Γενεύη),
- Γύρος Ντιλλόν (1961-62, από τον υφυπουργό των ΗΠΑ Douglas Dillon),
- Γύρος Κέννεντυ (1963-67, από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ, John Kennedy),
- Γύρος του Τόκιο (1973-79, στο Τόκιο),
- Γύρος της Ουρουγουάης (1986-94, στην Ουρουγουάη),
- Γύρος της Ντόχα (2001 – στην Ντόχα)

Στον κάθε γύρο διαπραγματεύσεων της ΓΣΔΕ συμμετείχε συνεχώς αυξανόμενος αριθμός κρατών, ενώ και η ατζέντα άρχισε να αλλάζει σημαντικά. Έτσι, ενώ θέμα των πρώτων γύρων ήταν η μείωση των δασμολογικών εμποδίων στα βιομηχανικά προϊόντα, από τη δεκαετία του 1980, οι διαπραγματεύσεις επεκτάθηκαν και στα μη δασμολογικά εμπόδια.

Πίνακας 3.1 Πολυμερείς διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ			
Έτος	Γύρος	Θέμα	Χώρες
1947	Γενεύη	Δασμοί	23
1948	Αννεσί	Δασμοί	13
1951	Τορκάι	Δασμοί	38
1956	Γενεύη	Δασμοί	26
1960-61	Γενεύη (Dillon)	Δασμοί	26
1964-67	Γενεύη (Kennedy)	Δασμοί, αντι-ντάμπινγκ	62
1973-79	Γενεύη (Tokyo)	Δασμοί, μη δασμολογικά μέτρα	102
1986-94	Γενεύη (Uruguay)	Κανόνες, υπηρεσίες, πνευματικά δικαιώματα, επίλυση διαφορών, γεωργία, υγειονομικά-φυτοϋγειονομικά μέτρα, τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, επιδοτήσεις και αντισταθμιστικά μέτρα	123
2001	Ντόχα	Δασμοί, μη δασμολογικά εμπόδια, γεωργικά προϊόντα, εργασιακά πρότυπα, περιβάλλον, ανταγωνισμός, επενδύσεις, διαφάνεια, διπλώματα ευρεσιτεχνίας κ.λπ.	159

Σε γενικές γραμμές, κάθε γύρος εμπορικών διαπραγματεύσεων ορίζει τα μέτρα που αφορούν τη μείωση των δασμών και την απελευθέρωση του εμπορίου.

Μεγάλη σημασία για το διεθνές εμπόριο είχε ο 6ος γύρος διαπραγματεύσεων, ο λεγόμενος Γύρος Κέννεντυ, το 1967, καθώς τα κράτη κατάφεραν να μειώσουν τους δασμούς σε πολλούς τομείς της παραγωγικής βιομηχανίας μέχρι και 50%. Συμπεριλαμβανομένων και των βιομηχανιών που εξαιρέθηκαν από αυτή τη μείωση, κατά μέσο όρο το ύψος των δασμών στο παγκόσμιο εμπόριο μειώθηκε κατά 35%.

Στην ίδια προσπάθεια για τη μείωση των δασμών τάχθηκε και ο 7ος Γύρος του Τόκυο, που άρχισε από το 1973 και ολοκληρώθηκε το 1979, συμμετείχαν 102 κράτη και για πρώτη φορά καθιερώθηκαν κώδικες για τον έλεγχο της εξάπλωσης των μη δασμολογικών φραγμών.

Μέσα από αυτήν τη σειρά από διαπραγματεύσεις φτάσαμε λοιπόν στον γνωστό 8ο Γύρο της Ουρουγουάης, το 1994, όπου εγκαθιδρύεται επίσημα ο ΠΟΕ.

Κατά τον Γύρο διαπραγματεύσεων της Ουρουγουάης, το 1994, τα κράτη κατέληξαν στη συμφωνία για την ίδρυση του ΠΟΕ, έναν στόχο που είχαν θέσει ήδη από την εποχή του Bretton Woods.

Ο Γύρος της Ουρουγουάης είχε δύο σημαντικά αποτελέσματα. Πρώτον, συνεισέφερε στην απελευθέρωση του εμπορίου μέσω της γενικής μείωσης των δασμών στους πυλώνες πρώτης ανάγκης, όπως της ένδυσης και της γεωργίας, όπου παρουσιάζονταν σοβαρές στρεβλώσεις. Δεύτερον, για πρώτη φορά προβλέπονταν διοικητικές διαδικασίες στις περιπτώσεις που τα κράτη θα παρέκκλιναν από τις συμφωνίες και μέσω των οποίων θα υπήρχαν κυρώσεις ως αντίποινα από άλλα κράτη με τη συγκατάθεση του ΠΟΕ.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά τον τομέα ένδυσης, όπου υπήρχαν πάρα πολύ σημαντικές στρεβλώσεις, τέθηκε εκτός ισχύος η Πολυιλική Συμφωνία (η οποία προέβλεπε ποσοστώσεις στις εισαγωγές) και καταργήθηκαν οι περιορισμοί στο εμπόριο της υφαντουργίας και των ειδών ένδυσης.

Ο Γύρος της Ουρουγουάης φέρνει επίσης στο προσκήνιο των διαπραγματεύσεων ένα νέο σύνολο κανόνων, που αφορούσαν αποκλειστικά τις κυβερνητικές προμήθειες, δηλαδή τις αγορές αγαθών που γίνονταν από τις κρατικές υπηρεσίες.

Στη συνέχεια, έγινε προσπάθεια και για τον 9ο γύρο διαπραγματεύσεων το 2001, που ξεκίνησε στην Ντόχα του Κατάρ.

Οι διαπραγματεύσεις στην Ντόχα, οι οποίες αποκαλούνται και ως ο «αναπτυξιακός γύρος», είχαν ως κύριο στόχο τη δημιουργία του νέου διεθνούς εμπορικού πλαισίου του 21ου αιώνα, όπου η ανάπτυξη θα βρισκόταν στο επίκεντρο του παγκόσμιου συστήματος εμπορίου.

Η «Αναπτυξιακή Ατζέντα της Ντόχα» υλοποιείται σε 3 άξονες:

1. ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά για τα αγροτικά προϊόντα (συμπεριλαμβανομένων δασμών και επιδοτήσεων), τα βιομηχανικά αγαθά (γνωστά επίσης ως «NAMA» ή «πρόσβαση των μη γεωργικών προϊόντων στις αγορές») και τις υπηρεσίες,
2. κανόνες, όπως διευκόλυνση του εμπορίου και μέτρα αντι-ντάμπινγκ, και
3. ανάπτυξη

Ωστόσο, οι αρχικές προβλέψεις για ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων έως το τέλος του 2005 υπήρξαν μη ρεαλιστικές, με τον γύρο τελικά να μην ολοκληρώνεται.

Ο Γύρος της Ντόχα βασίστηκε στην αρχή της «ενιαίας δέσμευσης», η οποία σημαίνει ότι ουσιαστικά «τίποτε δεν συμφωνείται μέχρις ότου συμφωνηθούν τα πάντα».

Οι διαπραγματεύσεις της Ντόχα έχουν αναβαθμίσει τον ρόλο των αναπτυσσόμενων χωρών, των οποίων η βαρύτητα έχει αυξηθεί αισθητά κατά την τελευταία δεκαετία στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομίας.

Έτσι οι διαπραγματεύσεις πλέον δεν γίνονται κυρίως εντός των βιομηχανικά αναπτυγμένων χωρών αλλά μεταξύ ΗΠΑ-ΕΕ και αναπτυσσομένων χωρών, με τις τελευταίες να συντάσσονται υπό την Ινδία, τη Βραζιλία, την Κίνα, ανάλογα με το θέμα.

Η οικονομική κρίση του 2007/8 λειτούργησε εξάλλου αρνητικά ως προς την περαιτέρω φιλελευθεροποίηση του εμπορίου. Οι διαφορές μεταξύ των μελών των ΠΟΕ περιλαμβάνουν θέματα γεωργίας, υπηρεσιών, τα μέτρα διευκόλυνσης και υποβοήθησης του εμπορίου, θέματα περιβάλλοντος, πνευματικής ιδιοκτησίας και επίλυσης εμπορικών διενέξεων.

Οι θέσεις των πρωταγωνιστών του ΠΟΕ: η τρέχουσα κατάσταση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει πάντα τη δημιουργία ενός πιο αγορακεντρικού πολυμερούς συστήματος συναλλαγών, το οποίο όμως θα μεριμνά για την κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, με βάση τις προσπάθειες που έγιναν στους τομείς της εγχώριας στήριξης και της πρόσβασης στις αγορές (πρωτοβουλία «Όλα εκτός από όπλα»).

Η ΕΕ τόνισε επανειλημμένα τη βούλησή της για ισόρροπη μεταρρύθμιση του συστήματος εμπορίου γεωργικών προϊόντων, με ειδική μεταχείριση για τις αναπτυσσόμενες χώρες, συγκεκριμένες δεσμεύσεις υπέρ των ευαίσθητων προϊόντων και ουσιαστική συνεκτίμηση ζητημάτων μη εμπορικής φύσης.

Τελευταία πρωτοβουλία της ΕΕ ήταν η κοινή πρόταση ΕΕ-Βραζιλίας για επίτευξη συμφωνίας σχετικά με την αναθεώρηση των κανόνων όσον αφορά την εγχώρια στήριξη του γεωργικού τομέα και για την επίλυση του ζητήματος των δημόσιων αποθεμάτων, η οποία κατατέθηκε εν όψει της 11ης υπουργικής διάσκεψης που διεξήχθη στο Μπουένος Άιρες τον Δεκέμβριο του 2017.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες υιοθετούν μια πολύ επικριτική προσέγγιση στα πολυμερή ζητήματα και έχουν γυρίσει την πλάτη τους στις διεργασίες παγκόσμιας διακυβέρνησης από την ανάληψη των καθηκόντων της κυβέρνησης Trump (πρωτίστως απέναντι στον ΠΟΕ και την κλιματική συμφωνία του Παρισιού COP 21 του Δεκεμβρίου του 2016).

Η έλλειψη προόδου στην τελευταία υπουργική διάσκεψη στο Μπουένος Άιρες λέγεται ότι οφειλόταν στην άρνηση των ΗΠΑ να εξετάσουν το ενδεχόμενο μόνιμης επίλυσης του ζητήματος της δημόσιας αποθεματοποίησης, που είχε ως αποτέλεσμα άλλα μέλη του ΠΟΕ να μπλοκάρουν τις αποφάσεις σε όλα τα άλλα ζητήματα.

Κίνα, Ινδία και Ρωσία: Η Κίνα και η Ινδία ζητούν την κατάργηση των επιδοτήσεων ΑΜΕ (Αθροιστική Μέτρηση Ενισχύσεων) ως προϋπόθεση για περαιτέρω συνομιλίες, καθώς επιδιώκουν ίσους όρους ανταγωνισμού για όλα τα μέλη του ΠΟΕ.

Η Κίνα και η Ινδία ισχυρίζονται ότι η ΕΕ, οι ΗΠΑ και ο Καναδάς παρέχουν συνεχώς στους γεωργούς τους επιδοτήσεις που στρεβλώνουν το εμπόριο σε επίπεδα πολύ υψηλότερα από το ανώτατο όριο που ισχύει για τις αναπτυσσόμενες χώρες και, επομένως, βλέπουν την κατάργηση των επιδοτήσεων ΑΜΕ ως αφετηρία των διαπραγματεύσεων, σε αντίθεση με την ΕΕ που αποσκοπεί στη μείωσή τους.

Η ομάδα Cairns η οποία αποτελείται από 17 χώρες εξαγωγείς με κοινό συμφέρον τη μείωση των εμποδίων στο εμπόριο που ζημιώνουν τη γεωργία, εκφράζει έντονη κριτική έναντι των αναπτυγμένων χωρών που διατηρούν υψηλό επίπεδο επιδοτήσεων.

[Argentina](#), [Australia](#), [Bolivia](#), [Brazil](#), [Canada](#), [Chile](#), [Colombia](#), [Costa Rica](#), [Guatemala](#), [Indonesia](#), [Malaysia](#), [New Zealand](#), [Pakistan](#), [Paraguay](#), [Peru](#), [Philippines](#), [South Africa](#), [Thailand](#), [Uruguay](#) [Vietnam](#)

- Οι χώρες G-10 (Belgium, Canada, France, Germany, Italy, Japan, the Netherlands, Sweden, Switzerland, the United Kingdom and USA - καθαροί εισαγωγείς τροφίμων), ουσιαστικά οι αναπτυγμένες βιομηχανικά χώρες, τάσσονται υπέρ ενός νέου πλαισίου, βασισμένου στην αξία της γεωργικής παραγωγής.
- Είναι απρόθυμες να συζητήσουν θέματα στήριξης για συγκεκριμένα προϊόντα και δεν είναι έτοιμες να αποδεχτούν δραστικές περικοπές στις επιδοτήσεις τους που στρεβλώνουν το εμπόριο.

- Αντιπροσωπεύοντας τα τρία τέταρτα των μελών του ΠΟΕ, οι αναπτυσσόμενες χώρες επιδιώκουν να διασφαλίσουν τις καλλιέργειές τους και να επισημάνουν μη εμπορικά ζητήματα που τις απασχολούν (επισιτιστική ασφάλεια, μέσα διαβίωσης, φτώχεια, αγροτική απασχόληση κ.λπ.).
- Οι αναπτυσσόμενες χώρες επιδιώκουν να υπερασπιστούν τη γεωργική παραγωγή τους και τις μη εμπορικές πτυχές που τις ενδιαφέρουν (επισιτιστική ασφάλεια, μέσα διαβίωσης, φτώχεια, απασχόληση στον γεωργικό τομέα κ.λπ.).
- Ζητούν επίσης ειδική και διαφοροποιημένη μεταχείριση, προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες συνθήκες τους.
- Πριν από τη διάσκεψη στο Μπουένος Άιρες, οι αναπτυσσόμενες χώρες έθεσαν μια σειρά προτάσεων για τον περιορισμό της στήριξης που προκαλεί στρεβλώσεις του εμπορίου και για τον περιορισμό των ΑΜΕ σε συγκεκριμένα προϊόντα.
- Οι χώρες C-4 (Μπενίν, Μπουρκίνα Φάσο, Τσαντ και Μάλι) ζήτησαν ειδικότερα να κάνουν οι αναπτυσσόμενες χώρες περικοπές στη στήριξη για το βαμβάκι η οποία προκαλεί στρεβλώσεις του εμπορίου.

Από τη ΓΣΔΕ στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου

- Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) ιδρύθηκε το 1995, έπειτα από τις διαπραγματεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στον Γύρο της Ουρουγουάης (1986-1994) για την αποτελεσματικότερη ρύθμιση της διεθνούς εμπορικής δραστηριότητας.
- Ο ΠΟΕ ναι μεν δημιούργησε νέους μηχανισμούς και διαδικασίες ρύθμισης του διεθνούς εμπορίου, ωστόσο δεν αντικατέστησε, αλλά ενσωμάτωσε τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ), η οποία από το 1947 διαμόρφωσε το πλαίσιο μέσα στο οποίο μια χώρα μπορούσε να επεκτείνει τις δασμολογικές παραχωρήσεις της.
- Μετά τη δεκαετία του 1990, η ΓΣΔΕ θεωρούνταν ήδη παρωχημένη και ανεπαρκής για να ανταποκριθεί στην πολυπλοκότητα της διεθνούς εμπορικής ατζέντας και γι' αυτόν τον λόγο αντικαταστάθηκε από τον ΠΟΕ αφού μετά από εκείνη τη δεκαετία, ο συντονισμός και η ρύθμιση του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος πλέον απαιτούσε πιο περίπλοκες και πιο απαιτητικές διαδικασίες από ό,τι θα μπορούσε να προσφέρει η ΓΣΔΕ

Ο ΠΟΕ ενσωμάτωσε τις προγενέστερες εμπορικές συμφωνίες –όπως την ΓΣΔΕ– και συμπεριέλαβε νέες γενικές συμφωνίες: τη Γενική Συμφωνία για τις Συναλλαγές στον τομέα των Υπηρεσιών (GATS) και τη Συμφωνία για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στον τομέα του Εμπορίου (TRIPS).

Η Συμφωνία για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας TRIPS αποτελεί την πλέον εμπειριστατωμένη συμφωνία που επηρεάζει το διεθνές εμπόριο και καλύπτει σημαντικούς τομείς, όπως τις γεωγραφικές ενδείξεις, τα συγγραφικά δικαιώματα και δικαιώματα δημιουργού, τα βιομηχανικά σχέδια, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τις τοπογραφίες ολοκληρωμένων κυκλωμάτων και την προστασία μη αποκαλυφθεισών πληροφοριών.

Η GATS καλύπτει τις Υπηρεσίες Επιχειρηματικής Δράσης, τις Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Υπηρεσίες, τις Τηλεπικοινωνίες, το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, τις Ταχυδρομικές και Μεταφορικές Υπηρεσίες, Υπηρεσίες Αρχιτεκτονικής και Μηχανικής, καθώς και τις Περιβαλλοντικές και Τουριστικές Υπηρεσίες.

Σήμερα ο ΠΟΕ περιλαμβάνει 161 κράτη-μέλη και ο προϋπολογισμός του ανέρχεται περίπου στα 197 εκατομμύρια ελβετικά φράγκα.

Κύριος στόχος του ΠΟΕ είναι η προώθηση νέων εμπορικών συμφωνιών με όλα τα κράτη-μέλη του μέσω σημαντικών διαπραγματεύσεων.

Οι συμφωνίες που πραγματοποιούνται και συμφωνούνται ανάμεσα στα κράτη-μέλη του, θέτουν τους όρους και τους κανόνες λειτουργίας του παγκόσμιου εμπορίου.

Παράλληλα, ο ΠΟΕ στοχεύει στην υποστήριξη των παραγωγών και των επιχειρήσεων, ενώ υποστηρίζει τις ενέργειες των κυβερνήσεων για να πετύχουν τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους τους.

Οι κύριες λειτουργίες του ΠΟΕ είναι:

- η διαχείριση των εμπορικών συμφωνιών του ΠΟΕ,
- η παροχή ενός φόρουμ για τις εμπορικές διαπραγματεύσεις,
- η επίλυση των εμπορικών διαφορών,
- η παρακολούθηση των εθνικών εμπορικών πολιτικών,
- η τεχνική βοήθεια και κατάρτιση για τις αναπτυσσόμενες χώρες,
- η συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς

Παρά τη θεσμική του υπόσταση, η πιο σημαντική λειτουργία του ΠΟΕ είναι ότι πάνω απ' όλα αποτελεί ένα διαπραγματευτικό φόρουμ όπου οι κυβερνήσεις μπορούν να αναδείξουν και να επιλύσουν σημαντικά προβλήματα σχετικά με το εμπόριο.

Μία από τις σημαντικότερες καινοτομίες του ΠΟΕ είναι ο μηχανισμός επίλυσης εμπορικών διαφορών. Ο μηχανισμός αυτός είναι ένα σύστημα προκαθορισμένων κανόνων που παρέχει στα μέλη του ΠΟΕ, ανεξάρτητα από την πολιτική ή οικονομική βαρύτητά τους, τη δυνατότητα να υποβάλλουν καταγγελίες σχετικά με εικαζόμενες παραβιάσεις των κανόνων του ΠΟΕ και να ζητούν αποζημίωση. Ο μηχανισμός αυτός περιορίζει τους μονομερείς μηχανισμούς άμυνας που είχαν την τάση να υιοθετούν στο παρελθόν οι διάφορες χώρες, και πολλοί από τους οποίους οδηγούσαν σε αντιδράσεις αντιποίνων από τις χώρες-στόχους, ενίοτε δε και σε κανονικούς εμπορικούς πολέμους.

Το σύστημα του ΠΟΕ, θεωρητικά, εγγυάται ότι τα ισχυρότερα μέλη δεν υπερισχύουν των πιο αδύναμων, και ορίζει σαφείς κανόνες σχετικά με τα μέτρα αντιποίνων.

Αφότου ιδρύθηκε ο ΠΟΕ, η ΕΕ υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους χρήστες του μηχανισμού επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ. Η Ένωση ενεπλάκη σε 177 υποθέσεις επίλυσης διαφορών, από τις οποίες σε 95 ως ενάγων και σε 82 ως εναγόμενος. Σε άλλες 142 υποθέσεις, η ΕΕ ζήτησε το καθεστώς «τρίτου μέρους», που επιτρέπει στα μέλη του ΠΟΕ να παρακολουθούν διαφορές στις οποίες εμπλέκονται άλλα συμβαλλόμενα μέρη. Παράλληλα, εκπροσωπούμενη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ΕΕ επιδίωξε συχνά να βελτιώσει και να αποσαφηνίσει τις συμφωνίες του ΠΟΕ, ζητώντας την έκδοση αποφάσεων από τις ειδικές επιτροπές και το όργανο προσφυγής του οργανισμού.

Παρά το γεγονός ότι ο ΠΟΕ ως οργανισμός δεν έχει τη δύναμη επιβολής στα κράτη, εάν ένα κράτος παραβιάσει γενικά τους κανόνες ελεύθερου εμπορίου που έχουν θεσπιστεί από τον ΠΟΕ, τότε ένα άλλο έχει το δικαίωμα να το καταγγείλει και να ξεκινήσει μια **διαδικασία διερεύνησης**.

Εάν αποδειχθεί ότι η εμπορική δραστηριότητα ενός κράτους αντίκειται στους κανόνες του ΠΟΕ, τότε υπάρχουν δύο ενδεχόμενα. Η πρώτη πιθανότητα έκβασης της διαμάχης μεταξύ των κρατών είναι να συμφωνήσουν σε διακανονισμό και η δεύτερη πιθανότητα, ανάλογα με το μέγεθος της ζημιάς, είναι να επιτρέψει ο ΠΟΕ την επιβολή αντίποινων από ένα άλλο κράτος σε διεθνές επίπεδο, εάν το παρεμβαίνων κράτος αρνείται να αλλάξει την πολιτική του.

Παρόλη την παραπάνω συζήτηση, πολλοί υποστηρίζουν την άποψη ότι η ΓΣΔΕ και ο ΠΟΕ δεν προώθησαν και δεν προωθούν το διεθνές εμπόριο επιτυχώς. Κάποιοι άλλοι επίσης θέτουν σε αμφισβήτηση το εάν ο ΠΟΕ θα μπορεί πραγματικά να λειτουργεί ως οργανισμός επίλυσης συγκρούσεων και διενέξεων. Μάλιστα, κάποιοι υποστηρίζουν πως επειδή ο ΠΟΕ θίγει σημαντικά ζητήματα κυριαρχίας, καλό θα ήταν να μην παρεμβαίνει στο εσωτερικό των κρατών-μελών του θίγοντας ιδιαίτερα ζητήματα εθνικής κυριαρχίας. Τέλος, κάποιοι άλλοι υποστηρίζουν πως ο ΠΟΕ προωθεί το διεθνές εμπόριο, αλλά το προωθεί με άνισο τρόπο.

Οι αρχές του διεθνούς εμπορίου

Το εμπορικό σύστημα μεταπολεμικά στηρίχτηκε σε αρχές τις οποίες προώθησε η ΓΣΔΕ και στη συνέχεια ο ΠΟΕ.

Άλλες αρχές έχουν αναπτυχθεί με μεγάλη επιτυχία, όπως είναι η αρχή του ελεύθερου εμπορίου και του πολυμερισμού, που αποτέλεσαν εξ αρχής το επίκεντρο των εμπορικών διαπραγματεύσεων, ενώ κάποιες άλλες, όπως η αρχή της ανάπτυξης, η οποία προωθήθηκε μετά τη δεκαετία του 1990, δεν έχουν τον ίδιο βαθμό υλοποίησης

Το ελεύθερο εμπόριο. Η αρχή του ελεύθερου εμπορίου είναι η πιο παλαιά και πιο αναπτυγμένη αρχή, όπως φαίνεται από τη μείωση των δασμολογικών κυρίως εμποδίων στο διεθνές εμπόριο μεταπολεμικά. Η μείωση των εμπορικών φραγμών είναι ένας από τους πιο προφανείς τρόπους για την ενθάρρυνση του εμπορίου.

Οι φραγμοί αυτοί περιλαμβάνουν τους τελωνειακούς δασμούς και μη δασμολογικά μέτρα, όπως για παράδειγμα απαγορεύσεις εισαγωγών ή ποσοτώσεις, τα οποία περιορίζουν τις εμπορικές ροές επιλεκτικά.

Η ΓΣΔΕ αποτρέπει την προσφυγή σε ποσοτικούς περιορισμούς (άρθρο XI) και αναγνωρίζει ως μόνο μέσο παρέμβασης στο εμπόριο τους δασμούς, επειδή οι τελευταίοι χαρακτηρίζονται από διαφάνεια και δεν επηρεάζουν τη λειτουργία του μηχανισμού της αγοράς.

Απώτερος στόχος της ΓΣΔΕ παραμένει πάντως η προοδευτική κατάργηση των δασμών (άρθρο XVII).

Σήμερα, ωστόσο, η φιλελευθεροποίηση του εμπορίου αφορά περισσότερο τα μη δασμολογικά εμπόδια.

Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε και την αρχή του «ανταγωνισμού», η οποία σημαίνει την αποθάρρυνση «αθέμιτων» πρακτικών, όπως για παράδειγμα οι εξαγωγικές επιδοτήσεις και τα προϊόντα ντάμπινγκ σε τιμές κάτω του κόστους, με στόχο τον αθέμιτο έλεγχο μεγαλύτερου μεριδίου της αγοράς.

Προβλεψιμότητα και διαφάνεια. Το εμπόριο θα διεξάγεται στη βάση καθορισμένων κανόνων έτσι ώστε οι ξένες εταιρείες, οι επενδυτές και οι κυβερνήσεις να είναι βέβαιοι ότι οι εμπορικοί φραγμοί δεν θα μπορούν να αυξάνονται αυθαίρετα.

Η σταθερότητα και η προβλεψιμότητα ενθαρρύνουν τις επενδύσεις, δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και οι καταναλωτές μπορούν να απολαμβάνουν πλήρως τα οφέλη του ανταγωνισμού.

Η αρχή της μη διάκρισης (ή του πολυμερισμού). Σύμφωνα με την αρχή της μη διάκρισης, οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις θα πρέπει να διεξάγονται στη βάση ενιαίων και γενικών κανόνων που να εξασφαλίζουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις σε όλους.

Η αρχή της μη διάκρισης έχει μια εσωτερική διάσταση ως η «ρήτρα της εθνικής μεταχείρισης» και μια εξωτερική διάσταση ως η ρήτρα «του μάλλον ευνοούμενου κράτους».

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, μία χώρα-μέλος του ΠΟΕ δεν πρέπει να κάνει διακρίσεις μεταξύ των εμπορικών της εταίρων και μεταξύ των προϊόντων και υπηρεσιών σε δικά της και ξένα.

Σύμφωνα με τη ρήτρα του «πλέον ευνοούμενου κράτους», ένα προνόμιο που αναγνωρίζεται σε κάποιο κράτος, πρέπει να αναγνωριστεί σε όλα τα κράτη-μέλη του Οργανισμού.

Σύμφωνα με την αρχή της «εθνικής μεταχείρισης», μία χώρα πρέπει να μεταχειρίζεται τα εισαγόμενα αγαθά και τις υπηρεσίες όπως τα εγχώρια, δηλαδή οι ίδιοι φόροι, τα ίδια προνόμια κ.λπ.

Η αρχή της μη διάκρισης εφαρμόζεται και στις ρήτρες διαφυγής (δηλαδή η εγχώρια παραγωγή προστατεύεται όχι μόνο έναντι των κρατών που προκαλούν σοβαρή ζημία στους εγχώριους παραγωγούς, αλλά έναντι του συνόλου των συμβαλλόμενων μερών).

Η αρχή της ανάπτυξης. Η αρχή της ανάπτυξης σημαίνει περισσότερο αποδοτικό εμπόριο για τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες δίνοντάς τους περισσότερο χρόνο να προσαρμοστούν, μεγαλύτερη ευελιξία και ειδικά προνόμια. Πάνω από τα τρία τέταρτα των μελών του ΠΟΕ είναι αναπτυσσόμενες χώρες και χώρες οι οποίες σταδιακά μεταβαίνουν στην οικονομία της αγοράς.

Η αρχή της αμοιβαιότητας. Η φιλελευθεροποίηση και οι κανόνες εμπορίου θα καθορίζονται από αμοιβαίες εξισορροπημένες παραχωρήσεις. Όπου υπάρχει ειδική ή διμερής αμοιβαιότητα, πρόκειται για ισορροπία παροχής και αντιπαροχής στο πλαίσιο μεμονωμένης – διμερούς συναλλαγής. Αντίστοιχα, στην πολυμερή αμοιβαιότητα, πρόκειται για το συνολικό αποτέλεσμα, το οποίο πρέπει να ικανοποιεί όλα τα μέρη του συνόλου.

Η αρχή της «διασφάλισης» των εθνικών συμφερόντων. Οι αρχές της ΓΣΔΕ δεν εφαρμόζονται απαρέγκλιτα, αλλά προβλέπονται εξαιρέσεις στην εφαρμογή τους υπό αυστηρές προϋποθέσεις και έτσι ώστε τα κράτη-μέλη να ανταποκριθούν σε έκτακτες ανάγκες προσαρμογής της οικονομίας τους ή σε συγκυριακές ή διαρθρωτικές μεταβολές των διεθνών οικονομικών συνθηκών.

Τα κράτη τα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα στο εξωτερικό τους εμπόριο ή στο σύνολο της οικονομίας τους, μπορούν να επικαλεστούν τις ρήτρες διαφυγής, μέσω των οποίων αναστέλλεται η εφαρμογή των κανόνων της ΓΣΔΕ, μετά από τήρηση διαδικασίας διαβουλεύσεων.

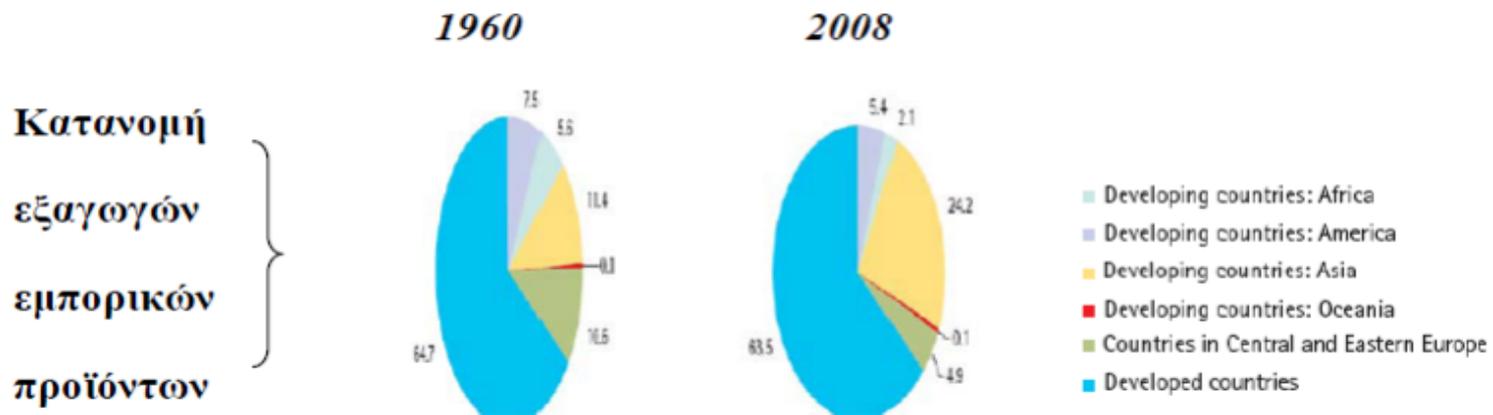
Έτσι, η ΓΣΔΕ προβλέπει μέτρα αντι-ντάμπινγκ και αντισταθμιστικά δικαιώματα (άρθρο VI), περιορισμούς στις εισαγωγές για την προστασία του ισοζυγίου πληρωμών (άρθρο XIII), επιδοτήσεις (άρθρο XVI παρ. 1), επιβολή δασμολογικών μέτρων και ποσοτικών περιορισμών από τις αναπτυσσόμενες χώρες (άρθρο XVII), ρήτρα διαφυγής σε περίπτωση απειλής σοβαρής ζημίας της εθνικής οικονομίας (άρθρο XIX), μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας και ασφάλειας (άρθρο XX), ρήτρα διαφυγής σε περίπτωση διαταραχής της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας (άρθρο XXI), ρήτρα για την επαναδιαπραγμάτευση των δασμολογικών 13 παραχωρήσεων (άρθρο XXVIII) και ρήτρα για τη μη εφαρμογή των διατάξεων της GATT σε άλλες περιπτώσεις (άρθρο XXXV).

Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του διεθνούς εμπορίου

1950-2008

- Το διεθνές εμπόριο αυξήθηκε 17 φορές.
- Η παγκόσμια οικονομία αυξήθηκε μόνο 6 φορές.
- Στις αναπτυγμένες χώρες η μερίδα του λέοντος

Κατανομή εξαγωγών εμπορικών προϊόντων

1) Αύξηση του 'εσωτερικού' εμπορίου

- Σημασία ενδοκλαδικού εμπορίου

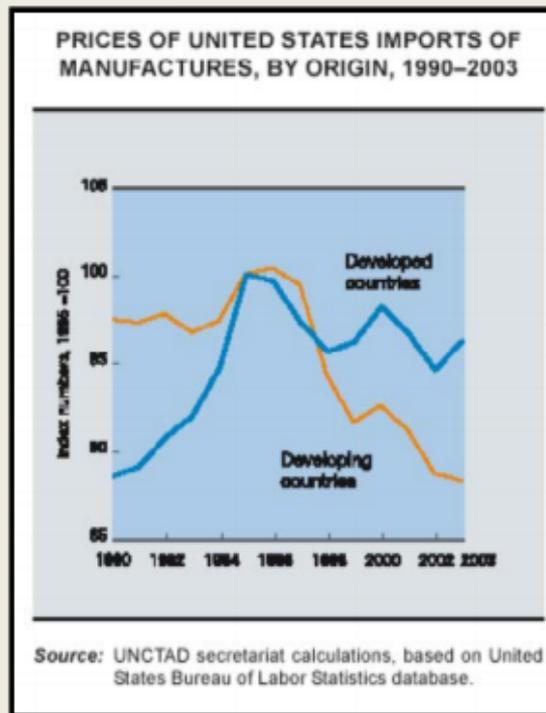
Εμπορεύματα κ' Γεωγραφική Σύνθεση Η.Β. (% από το σχετικό σύνολο)

	Εξαγωγές βιομ. ειδών	Εισαγωγές βιομ. ειδών	Εξαγωγές στην Ευρώπη	Εισαγωγές από Ευρώπη
1913	75,5	20,2	39,5	44,6
1992	81,9	78,4	63,8	63,7

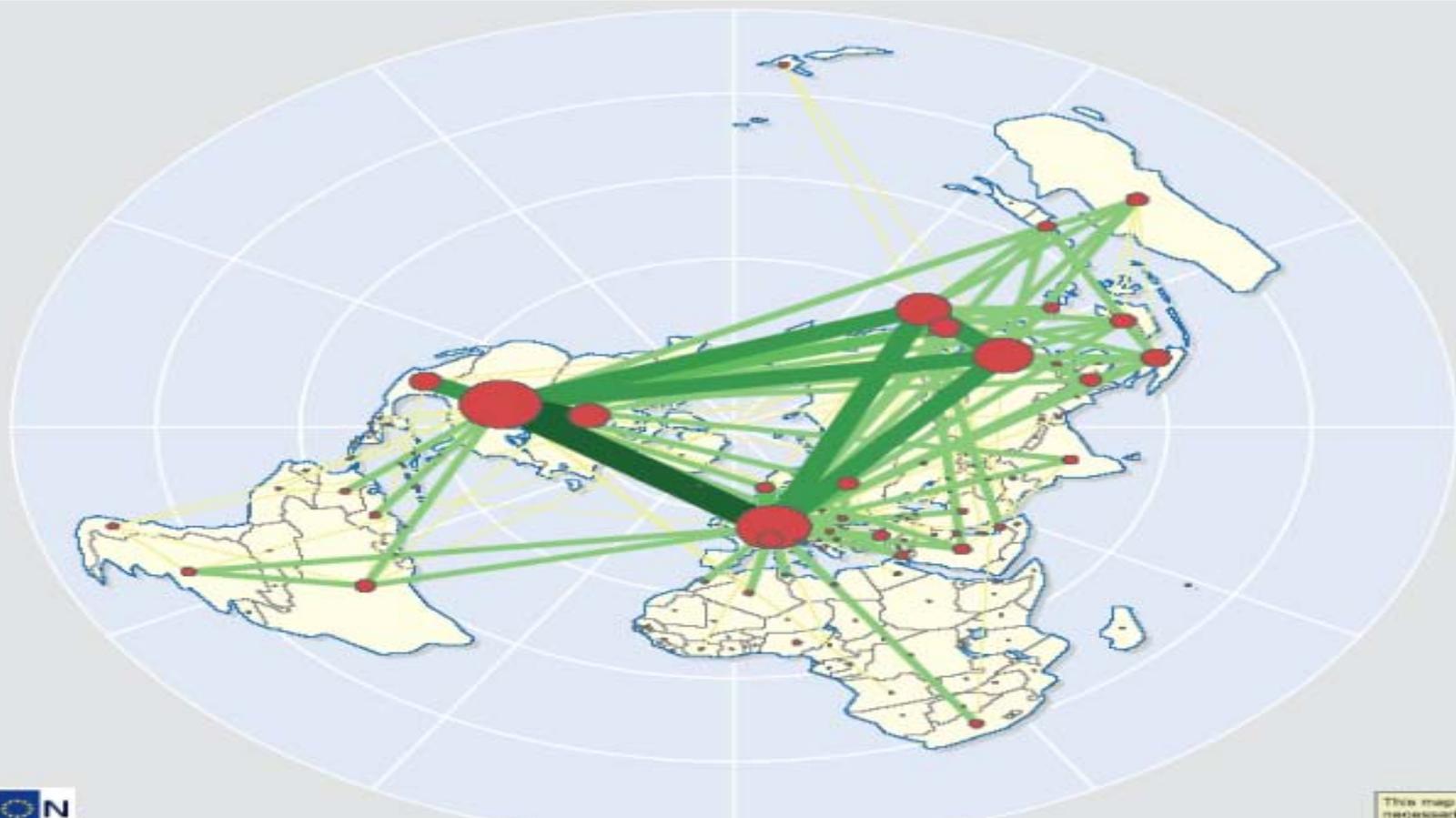
Πηγή: (Krugman, 2000)

1913: Το Η.Β. το εισήγαγε πρώτες ύλες κ' εξήγαγε βιομηχανικά προϊόντα.

Σήμερα : Ένα μεγάλο μέρος του εμπορίου μεταξύ βιομηχανικών χωρών αποτελείται από ενδοβιομηχανικό εμπόριο αγαθών ίδιας τάξης.

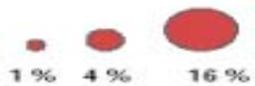

- Αλλαγή της φύσης (πολυπλοκότητας) των βιομηχανικών προϊόντων.
- Εμπορικές ανταλλαγές εξειδικευμένων ενδιάμεσων αγαθών.

Διεθνής εμπορικές ροές (1996-2006)

Share of world bilateral trade of each state

International flows measured in % of world bilateral trade

2) Καταμερισμός της διαδικασίας παραγωγής

- 1913:** ένα αγαθό κατά κανόνα εξαγόταν μία φορά (εσωτερικές οικονομίες κλίμακας).
- Σήμερα:** Δυνατότητα παραγωγής ενός αγαθού σε αριθμό σταδίων / τοποθεσιών.

Το εμπόριο εμπλέκετε στην παραγωγή ενός διεθνούς αγαθού.

3) Υπερεμπορικές Οικονομίες

Εξαγωγές επί % ΑΕΠ			
Σιγκαπούρη	174	Βέλγιο	70
Χονγκ Κονγκ	144	Ιρλανδία	64
Μαλαισία	78	Ολλανδία	52

Πηγή: (Krugman, 2000)

- Ικανότητα της βιομηχανίας να διαμελίζει την αλυσίδα παραγωγής.
- Η αξία των εξαγωγών > προστιθέμενη αξία στη βιομηχανία.
- Αποδυνάμωση της σχέσης πληθυσμού / εμπορικού μεριδίου.

4) Χαμηλόμισθοι βιομηχανικοί εξαγωγείς

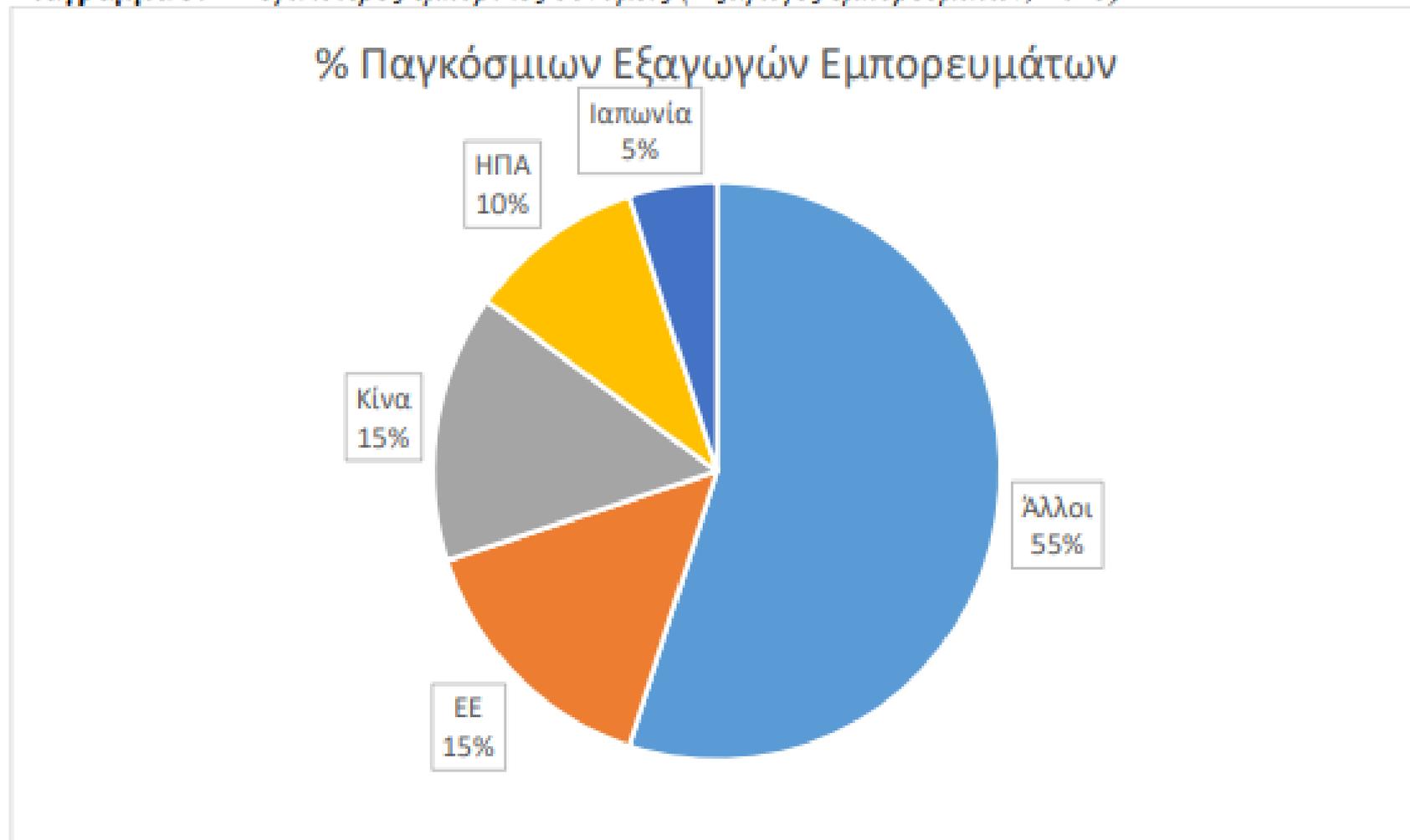
- ❑ Ραγδαία αύξηση των εξαγωγών από Νέο-Εκβιομηχανιζόμενες Οικονομίες – ΝΕΟ (Newly Industrialising Countries - NIC).

Εξαγωγές μεταποιητικών προϊόντων από ΝΕΟ (% ΑΕΠ ανά προορισμό)

	Όλες οι βιομ. οικονομίες	Ε.Ε.	ΗΠΑ
1970	0,24	0,22	0,28
1990	1,61	1,30	1,91

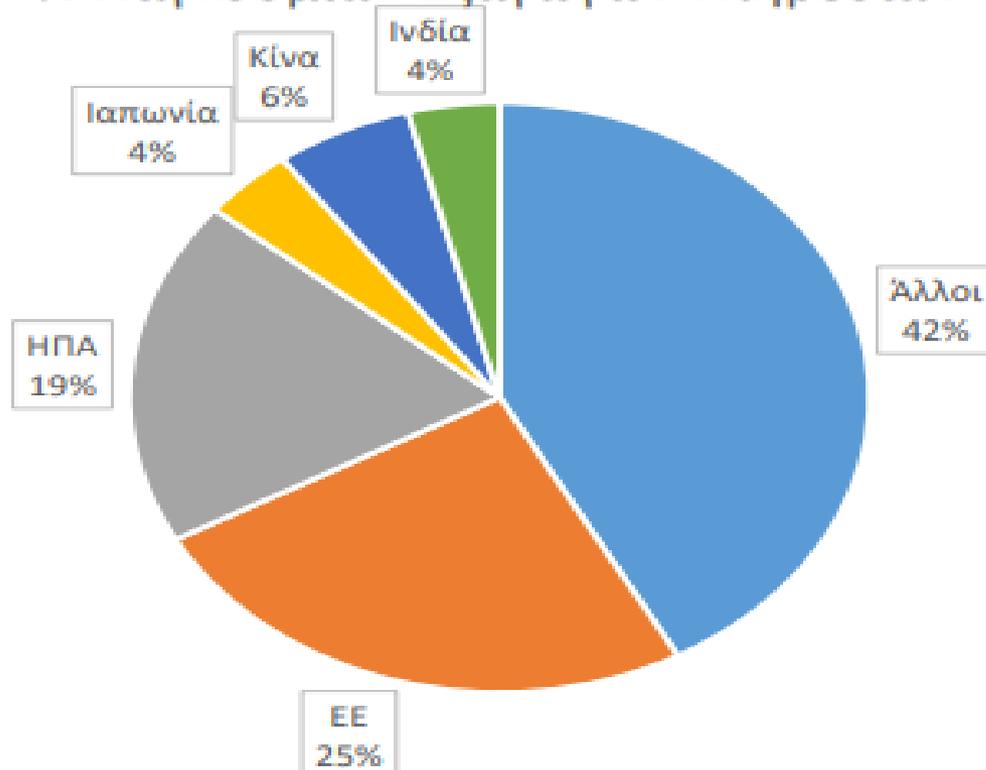
- ❑ Η κάθετη απολοκλήρωση προσφέρει περισσότερες δυνατότητες για την τοποθέτηση της παραγωγής σε χαμηλόμισθες περιοχές.
- ❑ Υπάρχουν κενά αγορών για παραγωγή έντασης εργασίας.

Διάγραμμα 3.1 Μεγαλύτερες εμπορικές δυνάμεις (Εξαγωγές εμπορευμάτων, 2013)

Πηγή: Με βάση στοιχεία ΠΟΕ, Eurostat.

% Παγκόσμιων Εξαγωγών Υπηρεσιών

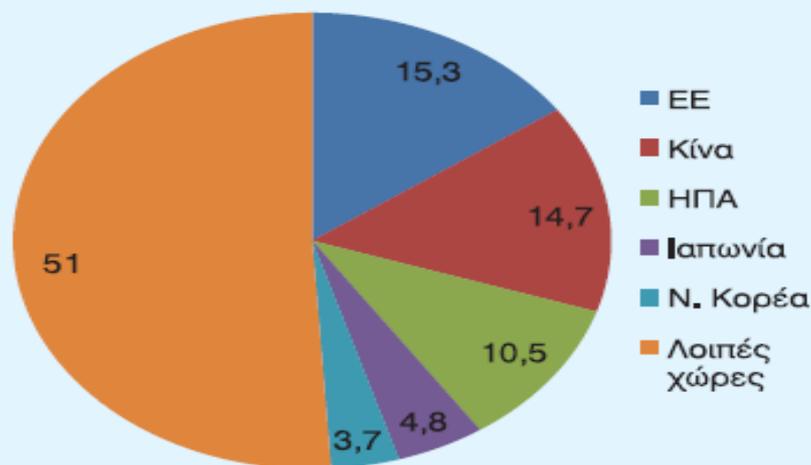

Πηγή: Με βάση στοιχεία ΠΟΕ, Eurostat.

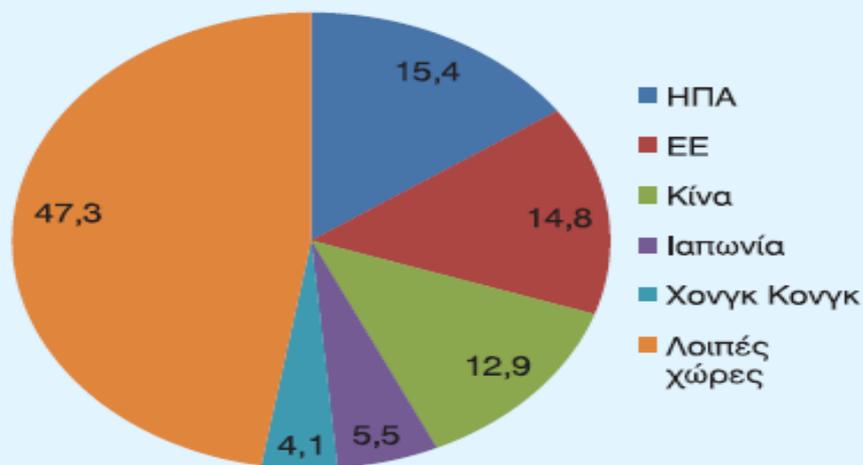
Διάγραμμα 1

Κατανομή παγκόσμιου εμπορίου, 2013

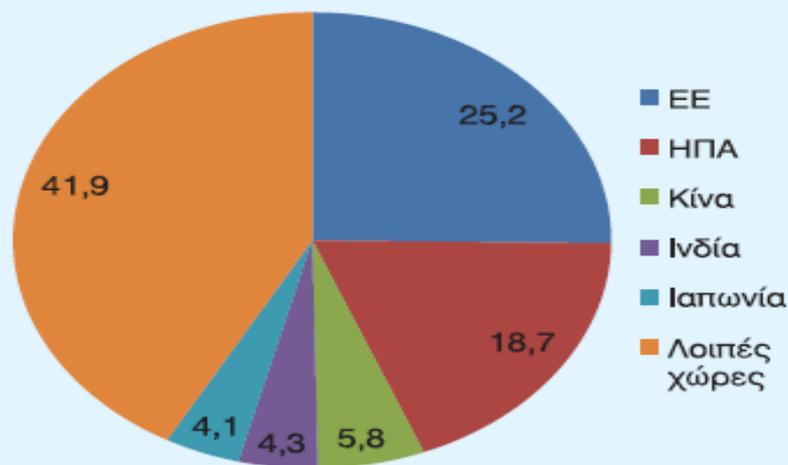
Εξαγωγές αγαθών (% , μερίδιο συνόλου)

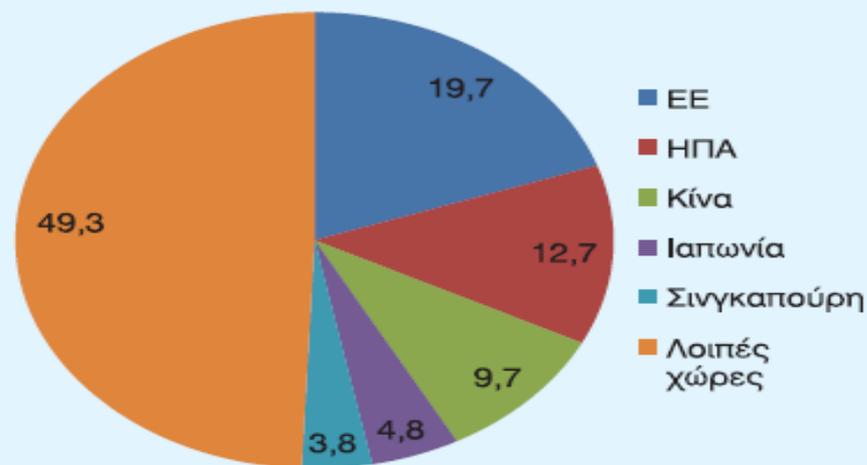
Εισαγωγές αγαθών (% , μερίδιο συνόλου)

Εξαγωγές υπηρεσιών (% , μερίδιο συνόλου)

Εισαγωγές υπηρεσιών (% , μερίδιο συνόλου)

Όγκος του Διεθνούς Εμπορίου

- Το σύνολο των εξαγωγών παγκοσμίως υπερέβη τα \$18.9 τρισεκατομμύρια το 2010.
- **Το ένα τέταρτο όλων των πραγμάτων που κατασκευάζονται ή καλλιεργούνται παγκοσμίως, εξάγεται.**
- **Το 70% των εξαγωγών από τις ανεπτυγμένες χώρες κατευθύνεται σε άλλες βιομηχανικές χώρες, και όχι προς αναπτυσσόμενες χώρες.**

Κορυφαίοι Εξαγωγείς και Εισαγωγείς

TABLE 2.1

10 Leading Exporters and Importers in World Merchandise and Commercial Services, 2010 (\$ billions)

Merchandise Exporters			Merchandise Importers			Service Exporters			Service Importers		
Rank	Nation	Value	Rank	Nation	Value	Rank	Nation	Value	Rank	Nation	Value
1	China	\$1,578	1	United States	\$1,968	1	United States	\$515	1	United States	\$358
2	United States	1,278	2	China	1,395	2	Germany	230	2	Germany	256
3	Germany	1,269	3	Germany	1,067	3	United Kingdom	227	3	China	192
4	Japan	770	4	Japan	693	4	China	170	4	United Kingdom	156
5	Netherlands	572	5	France	606	5	France	140	5	Japan	155
6	France	521	6	United Kingdom	558	6	Japan	138	6	France	126
7	South Korea	466	7	Netherlands	517	7	Spain	121	7	India	117
8	Italy	448	8	Italy	484	8	Singapore	112	8	Netherlands	109
9	Belgium	411	9	Hong Kong	442	9	Netherlands	111	9	Italy	108
10	United Kingdom	405	10	South Korea	425	10	India	110	10	Ireland	106

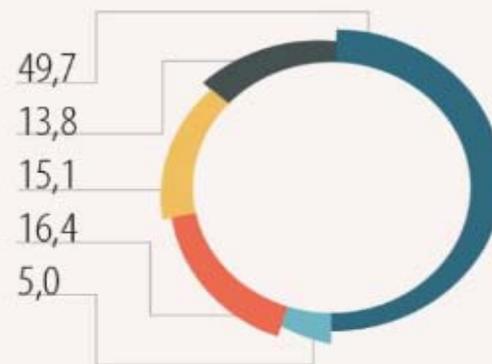
Sources: Central Intelligence Agency, *The World Factbook* (Washington, DC: CIA, 2011), www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cx.html (May 10, 2011); and World Trade Organization, "Trade Growth to Ease in 2011 but Despite 2010 Record Surge, Crisis Hangover Persists," www.wto.org/english/news_e/press11_e/br628_e.htm#table3 (May 10, 2011).

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Εξαγωγές αγαθών
παγκοσμίως το 2018 (%)

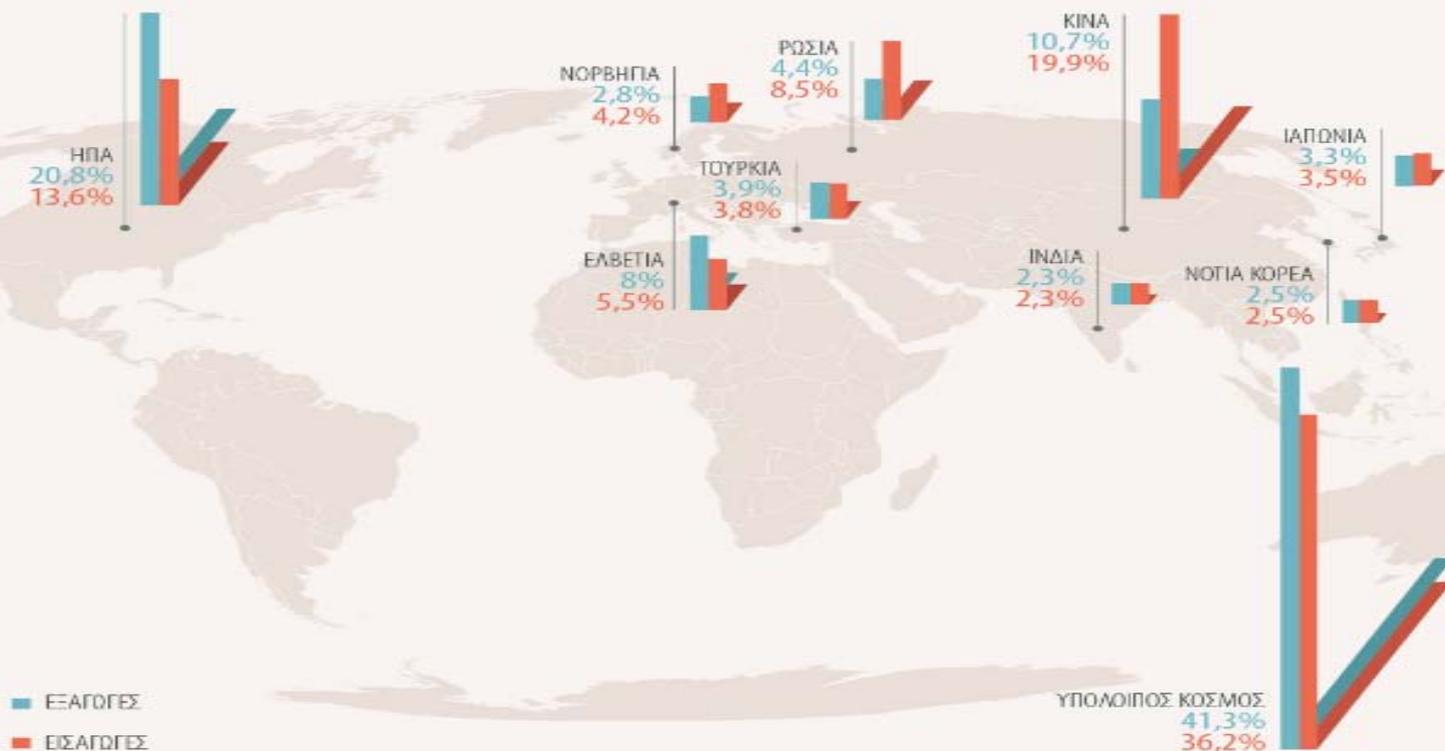

Εισαγωγές αγαθών
παγκοσμίως (%)

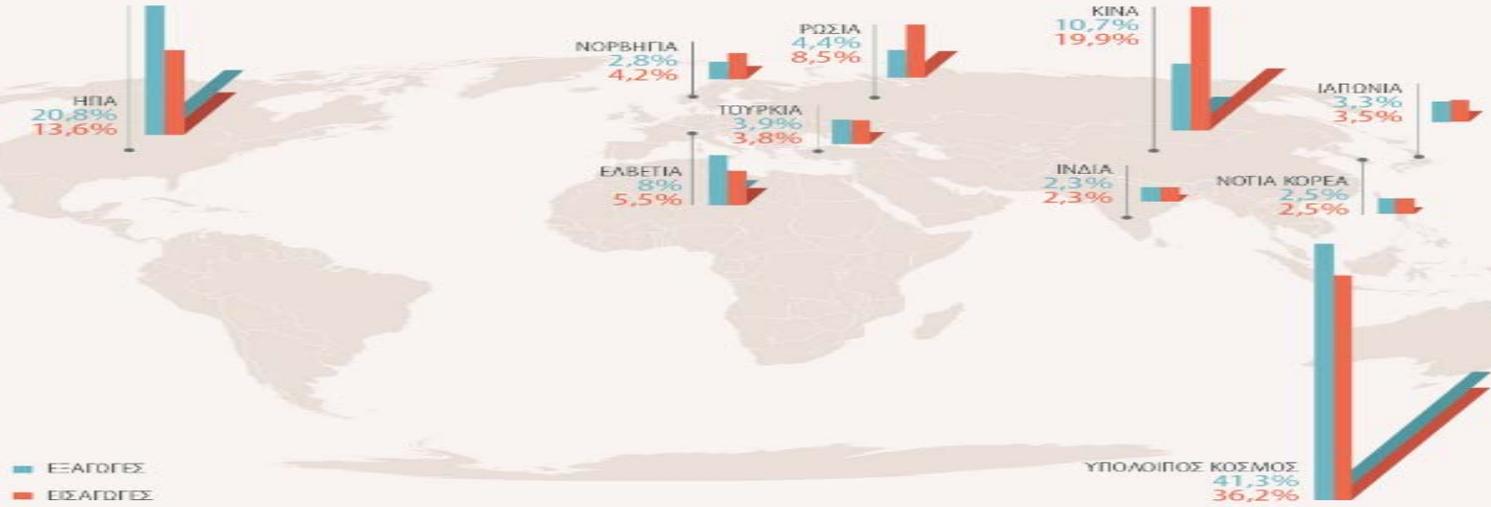

* Εκτός από το Χονγκ Κόνγκ

ΕΕ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ

ΕΕ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ

Πηγή:
Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018)

Έτος αναφοράς 2018:

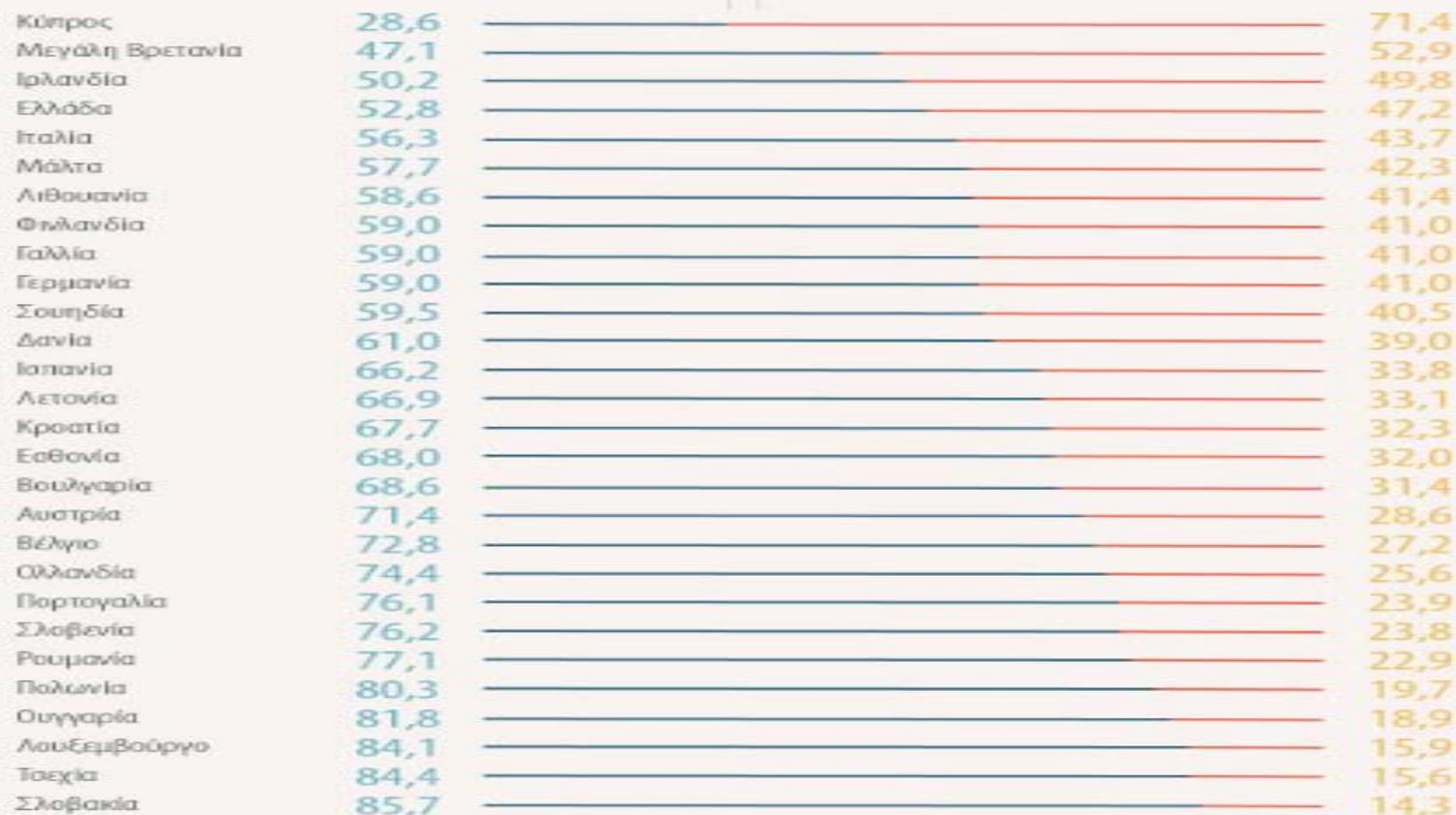
Όσον αφορά τις εξαγωγές αγαθών, οι μεγαλύτεροι εταίροι της ΕΕ είναι οι ΗΠΑ (259,9 δισ. ευρώ), η Κίνα (145,3 δισ. ευρώ) και η Ελβετία (105,6 δισ. ευρώ).

Η ΕΕ εισάγει προϊόντα και υπηρεσίες κυρίως από την Κίνα (272,7 δισ. ευρώ), τις ΗΠΑ (193,2 δισ. ευρώ) και τη Ρωσία (105 δισ. ευρώ).

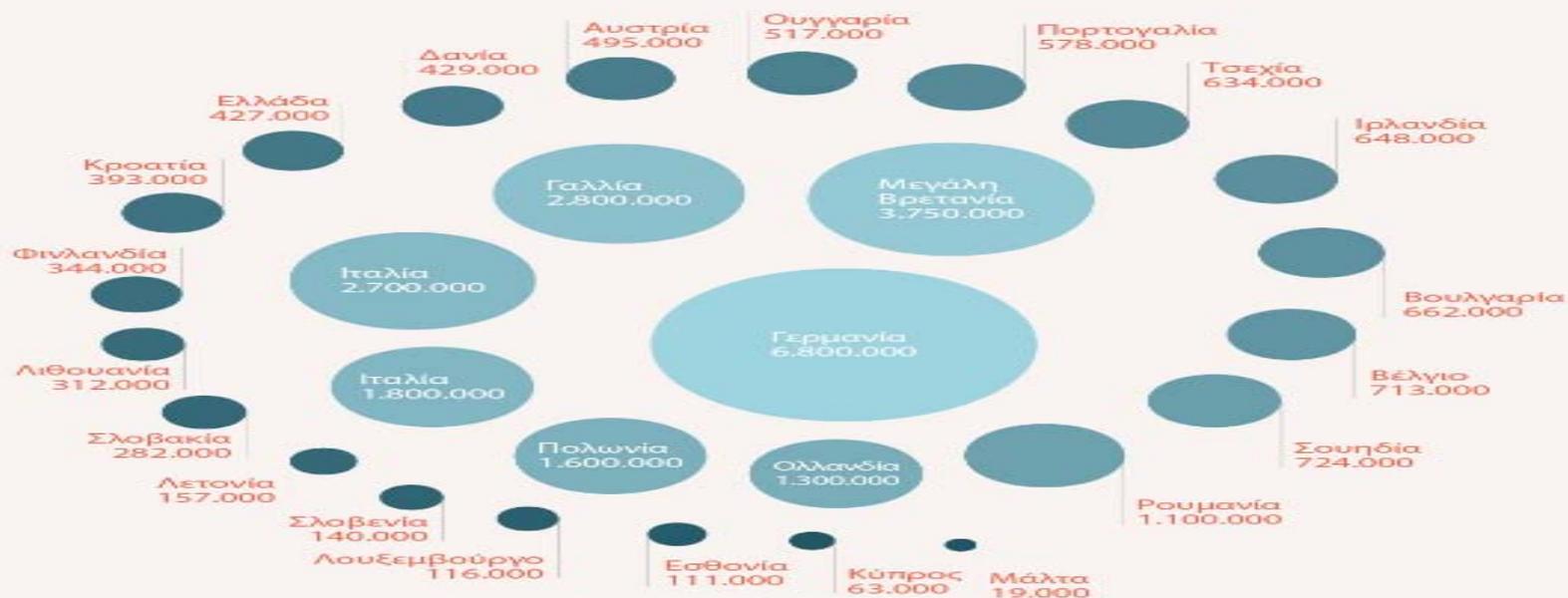
ΠΟΥ ΕΞΑΓΟΥΝ ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Σε άλλες χώρες της ΕΕ (%)

Σε χώρες εκτός ΕΕ (%)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΕΚΤΟΣ ΕΕ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (27 Νοεμβρίου 2018)

Το 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτίμησε ότι οι εμπορικές συναλλαγές της ΕΕ με τρίτες χώρες συνδέονται με τη δημιουργία περίπου 36 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας. Η ύπαρξη της ενιαίας αγοράς έχει, επίσης, οδηγήσει στην αύξηση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

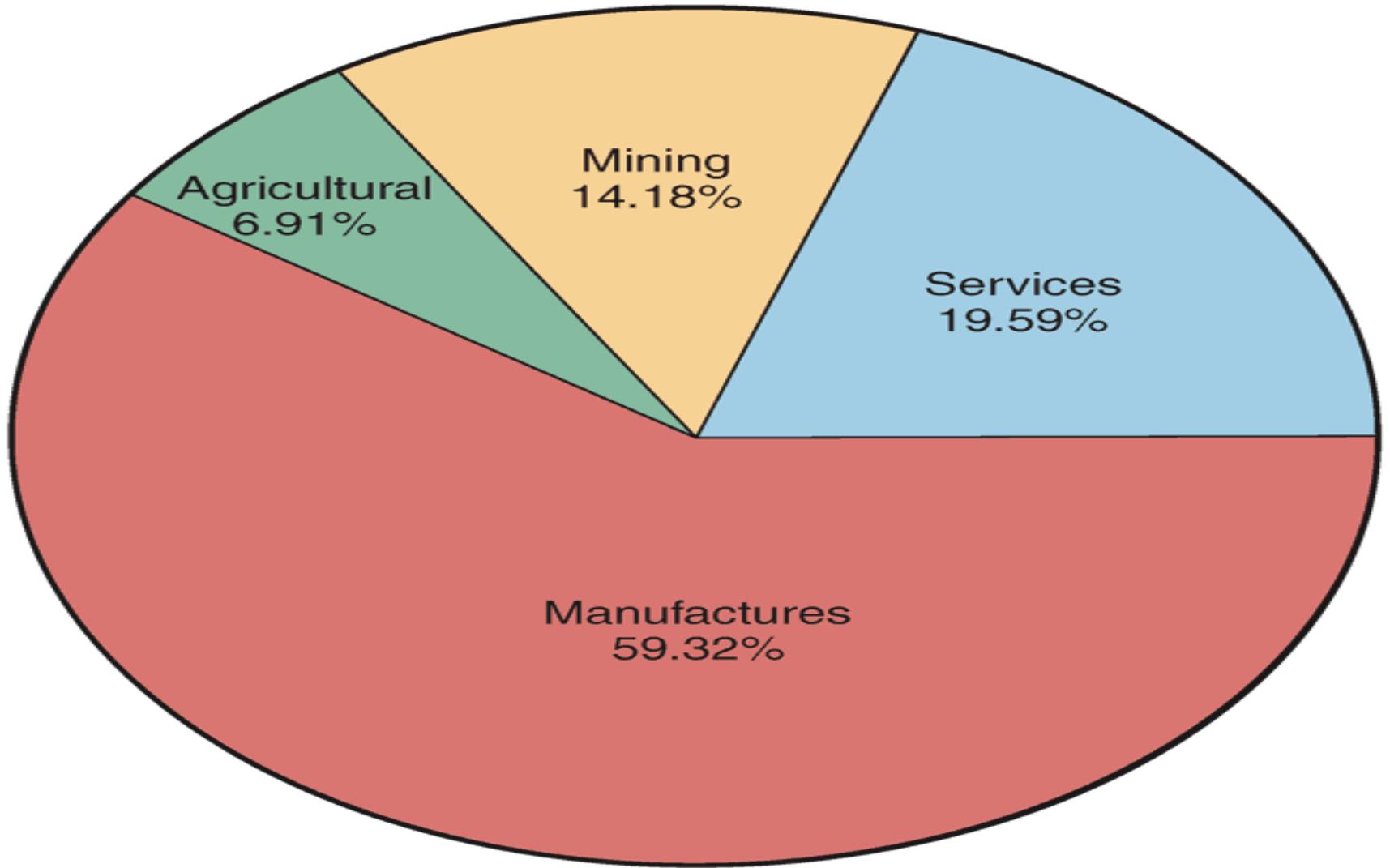
Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από χώρες εκτός της ΕΕ ωθούν, ακόμα, τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να γίνουν πιο ανταγωνιστικές, παρέχοντας περισσότερες και φθηνότερες επιλογές στους καταναλωτές.

Δομή του παγκόσμιου εμπορίου

- Ποια είναι η σύνθεση του παγκόσμιου εμπορίου σήμερα και πώς έχει μεταβληθεί σε σχέση με το παρελθόν;

Σήμερα, ο μεγαλύτερος όγκος εμπορίου αφορά σε μεταποιημένα αγαθά, όπως αυτοκίνητα, υπολογιστές, ενδύματα και μηχανήματα.

- Οι υπηρεσίες, όπως η ναυτιλία, οι ασφάλειες, οι δικηγορικές αμοιβές και οι τουριστικές δαπάνες αντιπροσωπεύουν το 20% του εμπορίου.
- Τα ορυκτά προϊόντα (όπως το πετρέλαιο, ο άνθρακας και ο χαλκός) και τα αγροτικά προϊόντα αντιπροσωπεύουν ένα σχετικά μικρό μέρος του εμπορίου.

Στο παρελθόν ένα μεγάλο μέρος του όγκου του εμπορίου προερχόταν από τα αγροτικά και τα ορυκτά προϊόντα

- Το 1910, η Βρετανία εισήγε κυρίως αγροτικά και ορυκτά προϊόντα, αλλά τα μεταποιημένα αγαθά αντιπροσώπευαν το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών.
- Το 1910, οι ΗΠΑ εισήγαν και εξήγαν κυρίως αγροτικά και ορυκτά προϊόντα.
- Το 2002, τα μεταποιημένα αγαθά αντιπροσώπευαν το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών και εξαγωγών και των δύο χωρών.

Μερίδιο μεταποιημένων αγαθών στο εξωτερικό εμπόριο

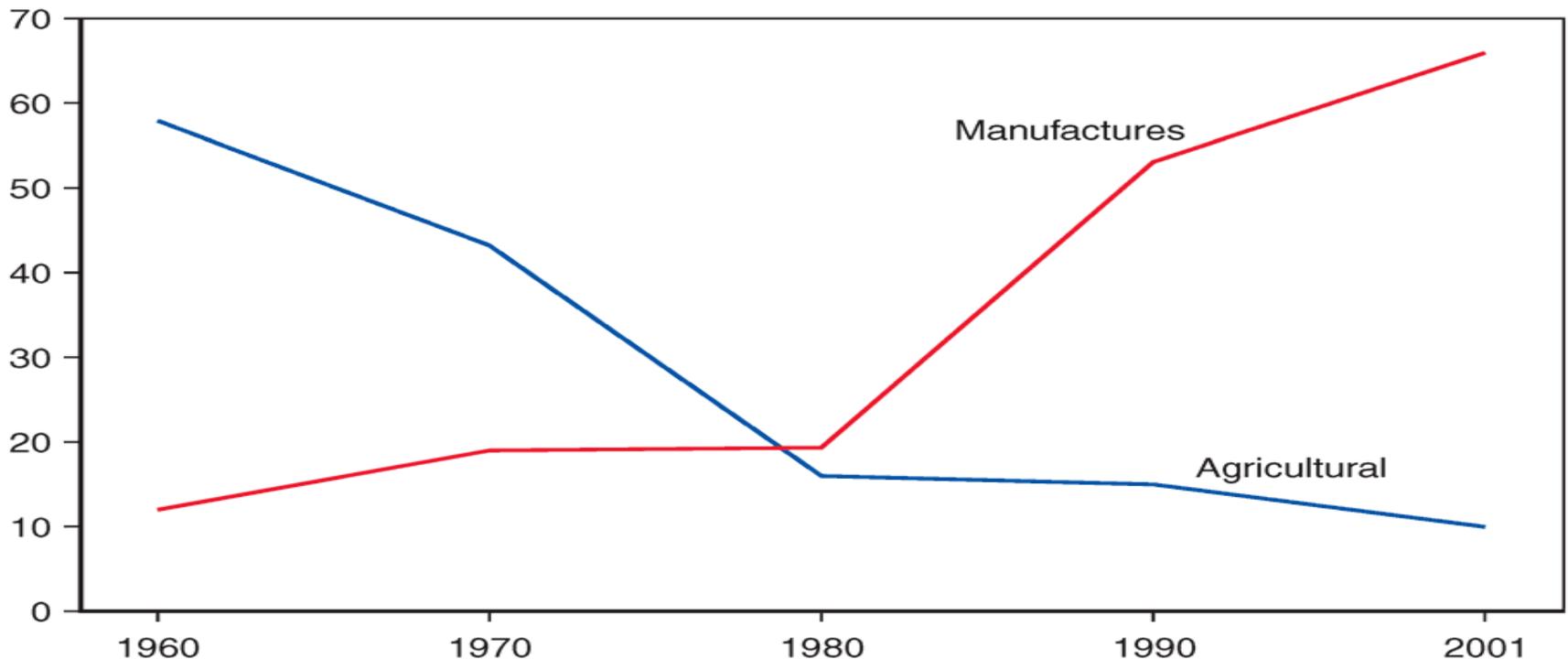
	United Kingdom		United States	
	Exports	Imports	Exports	Imports
1910	75.4	24.5	47.5	40.7
2002	82.6	80.4	82.1	77.8

Source: 1910 data from Simon Kuznets, *Modern Economic Growth: Rate, Structure and Speed*. New Haven: Yale Univ. Press, 1966. 2002 data from World Trade Organization.

Οι χώρες με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα έχουν επίσης μεταβάλει τη σύνθεση του εμπορίου τους

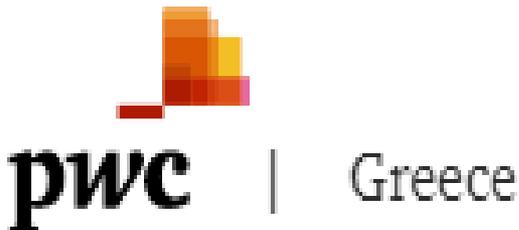
- Το 1960, το 58% περίπου των εξαγωγών των χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος αφορούσε σε αγροτικά προϊόντα και μόνο το 12% των εξαγωγών τους αφορούσε σε μεταποιημένα αγαθά.
- Το 2001, το 65% περίπου των εξαγωγών των χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος αφορούσε σε μεταποιημένα αγαθά και μόνο το 10% των εξαγωγών τους αφορούσε σε αγροτικά προϊόντα.

Percent of exports

Προβολή στο μέλλον .....

- Στοιχεία της PwC από την τελευταία έκθεση με θέμα: Πώς θα είναι ο κόσμος το 2050 «The long view: how will the global economic order change by 2050»

- Η έκθεση παρουσιάζει τις εκτιμήσεις σε όρους αύξησης του ΑΕΠ έως το 2050 για 32 από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, οι οποίες αναλογούν συνολικά στο 85% του παγκόσμιου ΑΕΠ.
- Οι εκτιμήσεις βασίζονται στην τελευταία επικαιροποίηση του αναλυτικού μοντέλου μακροχρόνιας παγκόσμιας ανάπτυξης που ανέπτυξε η PwC το 2006.
- Στην έκθεση διατυπώνεται η εκτίμηση ότι η παγκόσμια οικονομία θα διπλασιαστεί σε μέγεθος έως το 2042, με μέσο ρυθμό ετήσιας αύξησης 2,5% για τα έτη 2016-2050.
- Η ανάπτυξη αυτή θα προέλθει κυρίως από τις αναδυόμενες και τις αναπτυσσόμενες χώρες, με τα κράτη Βραζιλία, Κίνα, Ινδία, Ινδονησία, Μεξικό, Ρωσία και Τουρκία να αναπτύσσονται με μέσο ετήσιο ρυθμό 3,5% τα επόμενα 34 χρόνια, έναντι μόλις 1,6% που θα είναι ο ρυθμός ανάπτυξης των κρατών του G7 – Καναδάς, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ.

Πίνακας 1: Εκτιμώμενη παγκόσμια κατάταξη βάσει ΑΕΠ σε όρους PPP (δισ. δολάρια ΗΠΑ σε σταθερές τιμές 2016)

Θέση βάσει ΑΕΠ (PPP)	Κατάταξη 2016		Κατάταξη 2030		Κατάταξη 2050	
	Χώρα	ΑΕΠ σε PPP	Χώρα	Εκτιμώμενο ΑΕΠ (PPP)	Χώρα	Εκτιμώμενο ΑΕΠ (PPP)
1	Κίνα	21,269	Κίνα	38,008	Κίνα	58,499
2	Ηνωμένες Πολιτείες	18,562	Ηνωμένες Πολιτείες	23,475	Ινδία	44,128
3	Ινδία	8,721	Ινδία	19,511	Ηνωμένες Πολιτείες	34,102
4	Ιαπωνία	4,932	Ιαπωνία	5,606	Ινδονησία	10,502
5	Γερμανία	3,979	Ινδονησία	5,424	Βραζιλία	7,540
6	Ρωσία	3,745	Ρωσία	4,736	Ρωσία	7,131
7	Βραζιλία	3,135	Γερμανία	4,707	Μεξικό	6,863
8	Ινδονησία	3,028	Βραζιλία	4,439	Ιαπωνία	6,779
9	Ηνωμένο Βασίλειο	2,788	Μεξικό	3,661	Γερμανία	6,138
10	Γαλλία	2,737	Ηνωμένο Βασίλειο	3,638	Ηνωμένο Βασίλειο	5,369
11	Μεξικό	2,307	Γαλλία	3,377	Τουρκία	5,184
12	Ιταλία	2,221	Τουρκία	2,996	Γαλλία	4,705
13	Νότια Κορέα	1,929	Σαουδική Αραβία	2,755	Σαουδική Αραβία	4,694
14	Τουρκία	1,906	Νότια Κορέα	2,651	Νιγηρία	4,348
15	Σαουδική Αραβία	1,731	Ιταλία	2,541	Αίγυπτος	4,333
16	Ισπανία	1,690	Ιράν	2,354	Πακιστάν	4,236
17	Καναδάς	1,674	Ισπανία	2,159	Ιράν	3,900
18	Ιράν	1,459	Καναδάς	2,141	Νότια Κορέα	3,539
19	Αυστραλία	1,189	Αίγυπτος	2,049	Φιλιππίνες	3,334
20	Ταϊλάνδη	1,161	Πακιστάν	1,868	Βιετνάμ	3,176
21	Αίγυπτος	1,105	Νιγηρία	1,794	Ιταλία	3,115
22	Νιγηρία	1,089	Ταϊλάνδη	1,732	Καναδάς	3,100
23	Πολωνία	1,052	Αυστραλία	1,663	Μπαγκλαντές	3,064
24	Πακιστάν	988	Φιλιππίνες	1,615	Μαλαισία	2,815
25	Αργεντινή	879	Μαλαισία	1,506	Ταϊλάνδη	2,782
26	Ολλανδία	866	Πολωνία	1,505	Ισπανία	2,732
27	Μαλαισία	864	Αργεντινή	1,342	Νότια Αφρική	2,570
28	Φιλιππίνες	802	Μπαγκλαντές	1,324	Αυστραλία	2,564
29	Νότια Αφρική	736	Βιετνάμ	1,303	Αργεντινή	2,365
30	Κολομβία	690	Νότια Αφρική	1,148	Πολωνία	2,103
31	Μπαγκλαντές	628	Κολομβία	1,111	Κολομβία	2,074
32	Βιετνάμ	595	Ολλανδία	1,080	Ολλανδία	1,496

- **PPP — *Purchasing Power Parity*) ή Ισοτιμία Αγοραστικής Δύναμης (ΙΑΔ):** είναι μια τεχνική που χρησιμοποιείται για να καθορίσει τη σχετική αξία των νομισμάτων, τον υπολογισμό του ποσού της προσαρμογής που απαιτείται για την ισοτιμία μεταξύ των χωρών, προκειμένου η ανταλλαγή να είναι ισοδύναμη ή στο ίδιο επίπεδο με κάθε νόμισμα. Άρα ορίζει το πόσα χρήματα θα χρειαστούν για να αγοράσει κανείς τα ίδια προϊόντα και υπηρεσίες σε δύο χώρες.
- Οι αποκλίσεις από την ισοτιμία υποδηλώνουν διαφορές στην αγοραστική δύναμη ενός κοινού «καλαθιού αγαθών» σε όλες τις χώρες, πράγμα που σημαίνει ότι για τις διεθνείς συγκρίσεις, τα ΑΕΠ των χωρών ή άλλες στατιστικές εθνικού εισοδήματος πρέπει να είναι «προσαρμοσμένα κατά ΙΑΔ ή πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία» και να μετατρέπονται σε κοινές μονάδες.

- Στο επίκεντρο της προσοχής, όμως, θα βρεθούν αναμφίβολα οι νεότερες αναδυόμενες αγορές που θα αναλάβουν κεντρικό ρόλο. Έως το 2050, η Ινδονησία και το Μεξικό αναμένεται να ξεπεράσουν σε μέγεθος την Ιαπωνία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο ή τη Γαλλία, ενώ η Τουρκία θα ξεπεράσει την Ιταλία. Σε όρους ανάπτυξης, το Βιετνάμ, η Ινδία και το Μπαγκλαντές θα είναι οι ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες τα έτη έως το 2050, με ρυθμό ανάπτυξης 5% κατά μέσο όρο

Εικόνα 1: Εκτιμώμενος μέσος ρυθμός αύξησης πραγματικού ΑΕΠ τα έτη 2016-2050

